

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

Skarby Stanisława Augusta

Zygmunt II August
(1529/1548–1572)

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeusser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Jedyny syn Zygmunta I i Bony Sforzy, za życia ojca, w wieku lat dziesięciu obrany na króla, po śmierci ojca uczynił Kurlandię lennem Rzeczypospolitej, Litwę przyłączył wiecznym węzłem do Polski, ostatni król Polski z rodu Jagiellonów. Umarł bezdzietny w Knyszynie Roku Pańskiego 1572, mając lat 52, w 24. roku panowania, dnia 18 lipca.

Zygmunt II August (1529/1548–1572)

Trzynasta moneta serii przedstawia Zygmunta II Augusta, syna Zygmunta I i Bony Sforzy d'Aragona, ostatniego niezależnego wielkiego księcia litewskiego od 1529, króla polskiego koronowanego formalnie w 1530 (elekcja *vivente rege* 1529), panującego od 1548 po śmierci ojca. Był ostatnim królem z męskiej linii Jagiellonów. Przyjął jako lenno Inflanty, połączył Polskę i Litwę unią; wyróżniał się tolerancyjną postawą w sprawach wiary, dbał o prestiż państwa i był mecenasem kultury.

Na rewersie monety widnieje przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu pędzla Marcella Bacciarellego) profilem w prawo, z wąsami i rozdwojoną brodą, w stroju hiszpańskim – małym sztywnym kapeluszu ze strusimi piórami, w gęsto rurkowanej krezie, w płaszczu z okazałym sobolowym kołnierzem; na szyi łańcuch z Orderem Złotego Runa.

Na awersie monety czytamy nieznacznie skrócony tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Jedyny syn Zygmunta I i Bony Sforzy, za życia ojca, w wieku lat dziesięciu obrany na króla, po śmierci ojca uczynił Kurlandię lennem Rzeczypospolitej, Litwę przyłączył wiecznym węzłem do Polski, ostatni król Polski z rodu Jagiellonów. Umarł bezdzietny w Knyszynie Roku Pańskiego 1572, mając lat 52, w 24. roku panowania, dnia 18 lipca.*

Zygmunt August urodził się w 1520; był trzykrotnie żonaty: w 1543 z Elżbietą Habsburżanką (zm. 1545), w 1547, wbrew woli rodziców i sejmu, z Barbarą Radziwiłłówną (koronowana 1550, zm. 1551), w 1553 z Katarzyną Habsburżanką (separacja od 1563, zm. 1572). W rezultacie wojen z Rosją, w 1561 r. przyłączył do Rzeczypospolitej, jako polskie lenno, Inflanty – wraz z powstałym tam świeckim Księstwem Kurlandii i Semigalii, którego księciem został Gotthard Kettler, ostatni wielki mistrz Zakonu Kawalerów Mieczowych. Rozpoczął budowę polskiej floty. Przeprowadził wiele reform gospodarczych, wojskowych oraz lustrację i tzw. egzekucję dóbr – przywrócono skarbowi majątki rozdane wcześniej możnym. Najważniejszym aktem politycznym za jego panowania była unia lubelska w 1569 r., skutkiem której powstała Rzeczpospolita Obojga Narodów – Polska i Litwa miały jednego władcę, wspólną politykę zagraniczną, sejm oraz jednolity pieniądź; zachowały zaś odrębne prawo, skarb, urzędy i wojsko. Król zmarł bezpotomnie w 1572 r. w Knyszynie i został uroczystie pochowany na Wawelu.

Marta Męclewska

Monety kolekcjonerskie Zygmunt II August

Nominał 500 zł
metal: Au 999,9/1000
stempel: zwykły
średnica: 45 mm
masa: 62,2 g
napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ZYGMUNT AUGUST *
nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –
Anna Wątróbska-Wdowiarska
Projektant awersu oraz napisów
na rewersie – Robert Kotowicz
Na zlecenie NBP monetę
wyprodukowała Mennica Polska S.A.
Emisja: 7 grudnia 2017 r.

Nominał 50 zł
metal: Ag 999/1000
stempel: zwykły
średnica: 45 mm
masa: 62,2 g
napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ZYGMUNT AUGUST *
nakład: do 6000 szt.

Projektant rewersu –
Anna Wątróbska-Wdowiarska
Projektant awersu oraz napisów
na rewersie – Robert Kotowicz
Na zlecenie NBP monetę
wyprodukowała Mennica Polska S.A.
Emisja: 7 grudnia 2017 r.

Bolesław Chrobry
(992-1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386-1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291-1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434-1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320-1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447-1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333-1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492-1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370-1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501-1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384-1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506-1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548-1572)
Emisja: 7 XII 2017 r.

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669-1673)

Henryk Walezy
(1573-1575)

Jan III Sobieski
(1674-1696)

Stefan Batory
(1576-1586)

August II Mocny
(1697-1706, 1709-1733)

Zygmunt III Waza
(1587-1632)

Stanisław Leszczyński
(1705-1709, 1733-1736)

Władysław IV Waza
(1632-1648)

August III Sas
(1733-1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648-1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764-1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 45 96 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Henryk Walezy ukaże się w lipcu 2018 r.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki dla działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza